

FONAMENTS DE DRET PRIVAT ANDORRÀ

Els 4 volums de l'obra Fonaments de dret privat andorrà

L'obra *Fonaments de dret privat andorrà* (2005) consta de 4 volums i és una iniciativa de la Fundació Julià Reig i Premandsa. Aquest compendi ofereix als aplicadors del dret i als ciutadans en general un recull en el qual hi ha una exposició ordenada, sistemàtica i completa de tot el dret privat, tant civil com mercantil, vigent a Andorra actualment.

L'obra ha estat coordinada per Lluís Puig i Ferriol, catedràtic de dret civil a la Universitat Autònoma de Barcelona. Puig, que ha estat magistrat del Tribunal Superior de la Mitra, des del 1974 fins al 1993, i del Tribunal Superior de Justícia, Sala Civil, des del 1994 fins al 2002, ha dirigit en aquesta ocasió un equip de professors titulars de dret civil de la Facultat de Dret de la Universitat Autònoma de Barcelona: María del Carmen Gete-Alonso, Maria Eulàlia Amat Llari, magistrada del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra (Sala Civil), Joan Manel Abril Campoy, magistrat del Tribunal Superior de Justícia d'Andorra (Sala Civil) i Xavier Cecchini Rosell.

Pel que fa a la concreció, *Fonaments de dret privat andorrà* s'atén al model emprat en els centres universitaris per a la redacció de treballs d'aquest tipus. Cada tema es presenta amb una exposició detallada de cada institució estudiada en el seu aspecte doctrinal, que es projecta sobre els seus antecedents, l'evolució històrica,

l'examen detallat de la normativa aplicable i les referències, quan escau, a la legislació estrangera més significativa i interessant per tal de delimitar les peculiaritats de les institucions típiques andorranes. Finalment comprèn un estudi detallat de la jurisprudència que es refereix a cada institució segons els criteris establerts pel Tribunal Superior de la Mitra, pel Tribunal Superior de S.E. el Copríncep Francès i per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia del Principat d'Andorra.

**UN DELS ELEMENTS QUE CONTRIBUEIXEN
A DEFINIR LA IDENTITAT D'UN PAÍS ÉS
SENS DUBTE EL SEU ORDENAMENT JURÍDIC,
I MÉS CONCRETAMENT, EL SEU DRET PRIVAT**

Diu Lluís Puig en el pròleg que "Un dels elements que contribueixen a definir la identitat d'un país és sens dubte el seu ordenament jurídic, i més concretament, el seu dret privat, que acompanya totes les persones des de la naixença fins a la mort i que, per tant, és un dret que s'estableix d'acord amb les conviccions i amb les necessitats jurídiques d'un poble que vol regular les qüestions que afecten la vida privada de les persones d'acord amb les seves peculiaritats".

L'aspecte definitori de la identitat d'un país que hem atribuït al dret privat té, en relació amb el Principat d'Andorra, unes connotacions peculiars. Aquestes condicions es deriven en bona part del fet que el nucli fonamental del dret privat andorrà es trobava, i es troba encara, en les normes del tradicional *ius commune* romà i canònic, i que si bé és cert que ha estat substituït amb caràcter general per les codificacions dels drets nacionals des del començament del segle XIX, es manté encara vigent a les Valls d'Andorra, que han viscut al marge del moviment codificador. Pot semblar un contrasentit d'entrada que la identitat andorrana, en l'aspecte jurídic, es vulgui fonamentar en la vigència continuada a les Valls d'un anomenat *ius commune* que per definició és aliè a qualsevol intent de particularitat; però un examen més detingut de la qüestió posa en relleu que el contrasentit és més aparent que real. No hem d'oblidar el fet que l'Estat d'Andorra és actualment l'únic europeu en el qual continua vigent el tradicional *ius commune* i, també, que per obra de la jurisprudència fonamentalment aquest *ius commune* sempre vell i sempre nou s'ha adaptat en la seva aplicació pràctica als successius i moltes vegades espectaculars canvis econòmics, socials i familiars que s'han produït a les Valls, especialment en els darrers anys; una evolució emparada pel desenvolupament del mateix dret romà en les seves èpoques successives del dret clàssic, el dret postclàssic i el justiniàneu. Resulta igualment oportú recordar en aquests moments la importància que l'ordenament jurídic andorrà ha atribuït al costum, que ha servit moltes vegades per adaptar un dret inicialment aliè a les necessitats de la societat i la família andorranes, encara que fos per la via de contrariar i deixar sense efectes normes prohibitives que apareixen en el dret objecte de la recepció, si aquesta derogació del *ius commune* afavoria uns interessos socials i familiars que es considerarien preferents. És suficient en aquest punt recordar l'origen essencialment consuetudinari del règim econòmic conjugal, fonamentat en uns capítols matrimonials, i les diferents manifestacions de la successió paccionada o heretament, que el costum acaba imposant, i permet d'aquesta manera deixar sense efecte les normes del dret romà contràries a la validesa dels pactes successoris.

Aquests *Fonaments de dret privat andorrà* tenen com a finalitat exposar, de manera completa i sistemàtica, el dret privat vigent en els nostres dies al Principat d'Andorra, amb l'advertiment que l'expressió "dret privat" vol posar en relleu que l'objecte de l'obra és l'estudi de les institucions que als països d'una cultura jurídica semblant a l'andorrana integren el dret civil i el dret mercantil. Cal tenir en compte que, a partir dels fets que

han condicionat el desenvolupament de l'ordenament jurídic andorrà, no existeix al Principat un dret mercantil amb entitat pròpia o independent, encara que de vegades es plantegen qüestions derivades de les peculiaritats del tràfic mercantil, que són objecte d'estudi en els capítols pertinents d'aquest treball.

La sistemàtica de l'obra s'adequa essencialment a l'emprada en els nostres temps per a l'exposició de la matèria, a partir també de la divisió que s'admet tradicionalment respecte a les diferents parts del dret civil. El primer volum té per objecte l'exposició de la problemàtica jurídica que es refereix a la persona, tant física com jurídica, i les qüestions que són pròpies del dret de família, en el doble vessant personal i patrimonial. El segon volum aborda les matèries referents a la teoria general de les obligacions, la responsabilitat extracontractual, la prescripció extintiva i la teoria general dels contractes, i el tercer se centra en l'estudi dels diferents contractes en particular. Conclou l'obra el quart volum, en què s'estudien els drets reals i el dret de successió. S'observa, per tant, que resten al marge del nostre treball aquelles matèries que els ordenaments jurídics moderns acostumen a regular en un anomenat correntment títol preliminar del Codi Civil, d'entre les quals es poden esmentar les que fan referència a les fonts del dret, l'aplicació i l'eficàcia de les normes jurídiques. L'omissió és intencionada, ja que es tracta de matèries que en realitat corresponen a una disciplina que es podria qualificar d'introducció o teoria general del dret. I per altra part, cal tenir en compte que en el dret andorrà actual la normativa aplicable a aquestes matèries es troba fonamentalment en la Constitució i, en un nivell més concret, en el Codi de l'Administració (1989), singularment en el capítol primer. Això ens porta a pensar que l'exposició d'aquestes matèries, d'una transcendència evident, és o ha de ser objecte d'un treball interdisciplinari.

**FONAMENTS DE DRET PRIVAT ANDORRÀ
TENEN COM A FINALITAT EXPOSAR, DE MANERA
COMPLETA I SISTEMÀTICA, EL DRET PRIVAT VIGENT
EN ELS NOSTRES DIES AL PRINCIPAT D'ANDORRA**

Els autors d'aquests *Fonaments de dret privat andorrà* estan integrats a l'Àrea de Dret Civil de la Facultat de Dret de la Universitat Autònoma de Barcelona i en el seu ofici universitari han tingut l'ocasió de realitzar treballs d'investigació en comú sobre diversos temes, un treball en comú que culmina ara en aquesta obra. El seu ascendent universitari posa de manifest que la redacció

del treball que s'havia assumit s'ha realitzat d'acord amb els nivells d'exigència que es poden considerar corrents quant a investigació en les universitats catalanes, amb la precisió amb què s'ha procurat sempre exposar la problemàtica jurídica referent a cada institució des del punt de vista doctrinal –procurant evitar dogmatismes excessius– i pràctic, centrat fonamentalment en la importància que s'ha donat a la jurisprudència dels diferents organismes jurisdiccionals andorrans que en cada època han assumit la tasca d'unificar l'aplicació de l'ordenament jurídic vigent a les Valls, amb totes les dificultats que això comporta. Sembla oportú recordar també que l'obra ha estat redactada per juristes no andorrans coneixedors, tots, del dret català; aquesta precisió té com a finalitat posar en relleu que la problemàtica jurídica que s'estudia en aquesta obra no ens és aliena, tenint en compte les estretes interrelacions que han existit i existeixen encara entre el dret andorrà i el dret català tradicional. Cosa que evidentment ens porta a reconèixer la individualitat o personalitat pròpia de l'ordenament jurídic vigent al Principat, compatible amb el sentiment que es tracta d'un dret que en part també considerem part del nostre patrimoni jurídic, potenciat tal vegada pel fet d'haver exercit –o d'exercir encara alguns dels autors de l'obra– funcions jurisdiccionals al Principat d'Andorra i també pel fet d'haver-hi desenvolupat tots funcions docents, en els successius postgraus de dret andorrà.

El primer volum, *Dret de la persona i de la família*, comprèn l'exposició de la problemàtica jurídica que es refereix a la persona, tant física com jurídica, i les qüestions que són pròpies de la família, en el doble vessant personal i patrimonial. Consta de 22 capítols que parlen sobre la persona física, els drets de la personalitat, les condicions de la persona, les institucions i mesures de protecció de les persones, la localització de la persona, la nacionalitat andorrana, la família, el matrimoni i les situacions de crisi matrimonial, la filiació, l'adopció, el registre civil, els efectes del matrimoni, el capítols matrimonials, el règim de separació de béns, el dot i institucions afins, la persona jurídica en general, les fundacions, les associacions, i finalment les societats mercantils.

Pel que fa al dret d'obligacions es dediquen diversos capítols a l'obligació en general i a l'objecte, les seves classes i resolucions, així com al seu compliment i incompliment, modificacions i extincions, el crèdit, la protecció del dret de crèdit, la pluralitat de subjectes, i garanties de l'obligació. Referent a la responsabilitat civil parlem de l'extracontractual i la prescripció extintiva.

El tercer volum està destinat íntegrament al contractes, on es tracta des de la teoria general, la formació, els

vicis de la voluntat i els negocis anòmals, els contractes fiduciaris i indirectes, els contractuals; l'eficàcia i ineficiència, el contracte de compravenda, la venda a carta de gràcia i la permuta, la donació i el contracte d'arrendament, el contracte d'obra i el contracte de mandat, el de préstec, de dipòsit i el de societat, la transacció i l'arbitratge, els contractes aleatoris i finalment el contracte de treball.

El volum 4 s'inicia amb els drets reals en general, i la seva constitució i possessió, el dret de propietat i els seus límits, la comunitat de béns i les comunitats especials, els conjunts immobiliaris; els bens immaterials i la propietat industrial, i intel·lectual, els títols valors, els drets reals de gaudi, l'emfiteusi, el dret real de servitud i els drets reals de garantia.

ANDORRA ÉS ACTUALMENT L'ÚNIC ESTAT
EUROPEU EN EL QUAL CONTINUA VIGENT
EL TRADICIONAL *IUS COMMUNE*
ROMÀ I CANÒNIC

Tanca l'obra la part que fa referència al dret de successions. La successió per causa de mort, les fases del procés successori, els efectes de la delació solidaria, el testament, les formes testamentàries, la ineficàcia de les disposicions per causa de mort, la interpretació i execució dels testaments, la institució de l'hereu, les substitucions hereditàries, els llegats, els heretaments, la successió intestada, la legítima, la reserva binupcial, l'acceptació i repudiació de l'herència i la comunitat hereditària.

Al final de cadascun dels volums hi trobem les referències bibliogràfiques, imprescindibles en una obra magna com aquesta. Els 4 volums es van editar durant l'any 2005, comprenen noranta-tres capítols i prop de les tres mil pàgines.

Maria Martí Cañellas

Directora

Fundació Julià Reig